

Nisi anoniman

Povjerenje koje nisi odabrao

Jednostavnim rječnikom: putem tvoje e-pošte, svatko može u nekoliko sekundi saznati gdje imaš korisnički račun, a ponekad i tvoje lice i ime. To nije greška: to je način na koji internet oduvijek funkcionira. Pitanje nije mogu li te vidjeti — mogu —, već kome si prisiljen vjerovati. I postoji samo jedno mjesto gdje nema nikoga između: izravan razgovor, s jednog uređaja na drugi.

Dovoljna je samo e-pošta. Ne nužno tvoja: bilo čija. Upiše se u šačicu besplatnih alata — legalnih, javnih, dostupnih svakome tko ih želi tražiti — i u roku od nekoliko sekundi pojavljuje se popis: na kojim je uslugama ta e-pošta registrirana, ponekad profilna slika, ponekad ime i prezime za koje je vlasnik mislio da ih nikome nije dao. Ne moraš biti tehnički stručnjak. Ne probija se nikakva lozinka. Ne čini se nikakav zločin. Sve te informacije su već bile tamo — objavljene, registrirane ili procurile — čekajući da se netko potruđi prikupiti ih.

Primamljivo je na ovo gledati kao na grešku: proboj, nepažnju, nešto što bi netko trebao popraviti. Ali nije. To je normalno funkcioniranje otvorenog weba. Svaki put kad se registriraš na neku uslugu, ispuniš obrazac, objaviš recenziju ili se pojaviš u tuđem curenju podataka, ostavljaš trag. Nijedan od tih tragova sam po sebi nije ozbiljan. Problem — ako to uopće jest problem — nastaje njihovim spajanjem, a spojiti ih je jednostavno.

Ovdje se mnogi brane razumnom rečenicom: «nemam što skrivati» ili «pazim na svoje račune». Prva brka skrivanje s biranjem; vratit ćemo se na to. Druga previđa da većinu tog traga nisi ostavio ti: ostavio ga je sudski registar, web stranica koja je pretrpjela curenje podataka ili poznanik koji je objavio fotografiju s tobom i označio te. Anonimnost na internetu gotovo nikada nije tvoje vlasništvo; ona je, u najboljem slučaju, tama: privremena činjenica da se još nitko nije potruđio pogledati.

Do sada smo razgovarali o tome što jedna osoba može učiniti u nekoliko sekundi, ručno. Sada makni osobu. Ono što je godinama štitalo većinu nas nije bila anonimnost, već nezainteresiranost: da bi te netko pronašao, mora se potruditi pogledati, a nitko nema vremena gledati sve. Ta posljednja prepreka — napor gledanja — upravo je ono što stroj nema. Automatski sustav može napraviti isto to pretraživanje, ne protiv jedne mete, već protiv cijele populacije; ne jednom, već bez prestanka; ne zbog sumnje, već prema zadanim postavkama. Ono za što su nekoć istražitelju trebali sati po svakoj osobi, sada se radi nad milijunima u isto vrijeme, bez da to ikoga košta vremena ili pažnje. Nema potrebe nagađati tko bi to htio učiniti — tvrtka, grupa, država —; dovoljno je shvatiti da više nije potrebno birati koga gledati. Može se gledati sve.

Zato je «mogu li me pronaći?» pogrešno pitanje. Odgovor je da, i bit će sve više. Korisno pitanje je drugo: kome, i koliko, moram vjerovati da bih živio povezan? Jer to je ono što zapravo radiš svaki dan, gotovo uvijek ne razmišljajući o tome. Vjeruješ da će usluga na kojoj se registriraš dobro čuvati tvoje podatke. Vjeruješ da tvoj operater neće prislušivati tvoje pozive. Vjeruješ da aplikacija za slanje poruka koju svi koriste — recimo WhatsApp — radi ono što kaže da radi. Vjeruješ serveru u sredini, tvrtki koja njime upravlja, zemlji u kojoj se nalazi, besplatnom alatu koji je netko stavio na mrežu. Svaka od tih karika je odluka o povjerenju. Razlika je u tome što gotovo nijednu od njih nisi donio svjesno: došle su u paketu. Te karike koje se uvlače između tebe i druge osobe u žargonu se zovu posrednici od povjerenja; ime je manje važno od ideje da su tu, i da ih ima puno.

Postoji iskren način da se sve to provjeri: isprobaj na sebi. I ne treba ti da ti mi išta dajemo. Otvori svoj preglednik, upiši tri ili četiri riječi — nešto poput «što internet zna o mojoj e-pošti» — i sam će ti web staviti

alate pred oči. Ta lakoća je, sama po sebi, pola odgovora: ako ih ti možeš pronaći u deset sekundi, svatko može pronaći ono što govore o tebi.

Ne nudimo ti naš vlastiti popis, i to namjerno. Da smo ti ga dali, morao bi nam vjerovati: da smo dobro odabrali, da će te stranice i dalje biti pouzdane za pet godina, da iza nijedne od njih — danas ili sutra — ne stoji netko s lošim namjerama. Ne možemo to obećati za stranice koje ne kontroliramo, i radije ne dajemo obećanje koje ne možemo ispuniti. O tome točno govori ovaj članak. Ali traženje na svoju ruku ima cijenu: tražilica ne razlikuje legitimno od zamke. Postavljanje stranice koja oponaša pravi alat, traži tvoju e-poštu i zadržava je trivijalno je. Stoga, prije nego što išta igdje upišeš, poželjno je znati čitati adresu.

Napomena — pročitaj adresu prije nego joj povjeruješ. Lažna stranica može kopirati do zadnjeg piksela pravu; ono što gotovo nikada ne može lažirati je njezina adresa. Prije nego što upišeš išta na neku stranicu, pročitaj adresnu traku, ne stranicu. Ime koje je važno je ono koje je zalijepljeno lijevo od zadnjeg dijela (.com, .org, .hr): u sigurna-banka.cudna-stranica.top, stvarni vlasnik nije tvoja banka, već cudna-stranica.top. Čuvaj se promijenjenih slova (ø umjesto o), viška riječi, crtica gdje ih ne očekuješ i čudnih završetaka. Lokot i https govore samo da je veza šifrirana — ne i da je vlasnik pošten —: prevarant također ima lokot. A prvi rezultati označeni kao «oglas» su tamo jer je netko platio, a ne zato što su pouzdani. Svaka od tih provjera, u suštini, je isto pitanje: koliko vjerujem ovoj adresi, i zašto?

Došavši do ove točke, korisno je opisati suprotnost svega ovoga: kanal bez posrednika. Dvoje ljudi, sami na vrhu planine, razgovaraju. Nema poštara, nema centrale, nema servera, nema tvrtke, nema države između njih. A ipak, pazi: ni tu povjerenje ne nestaje. Ako drugoj osobi kažeš tajnu, vjeruješ joj. To se povjerenje ne može ukloniti — niti ga treba ukloniti — jer je to jedino povjerenje koje si zaista odabrao: znaš kome vjeruješ, i zašto.

Ono čega nema na planini je sve ostalo. Nikoga u sredini. I to, a ne nešto drugo, je jedini model koji se može iskreno replicirati u digitalnom obliku: izravan kanal s uređaja na uređaj, bez ičega i ikoga na putu. To ne eliminira povjerenje — to bi bila laž — to eliminira posrednike. Ostavlja te nasamo s jedinim neizbježnim povjerenjem, onim koje si odabrao. To je, usput rečeno, arhitektura iz koje pišemo ove stranice; ali argument stoji sam po sebi, bez obzira tko ga gradi.

Dakle ne, nisi anonimn, i vjerojatno više nećeš ni biti. Ali to nikada nije bila bitka koja je važna. Ne možeš živjeti — niti surfati — ne vjerujući nikomu; tko to pokuša, nije slobodniji, samo je usamljeniji. Zrelost nije nepovjerenje, to je samo drugi oblik naivnosti. Zrelost je biti zahtjevan: znati kome poklanjaš svoje povjerenje, koliko, u zamjenu za što i — iznad svega — znati kada ga poklanjaš nekome, a da o tome nisi odlučio.

Gotovo ništa u životu nije crno ili bijelo; gotovo sve živi u sivilu između, a učenje kretanja kroz to sivilo veliki je dio onoga što znači imati kriterij. Jedina iznimka je ono što dolazi dobro napravljeno iz tvornice: ono što, po dizajnu, od tebe ne traži da vjeruješ nikome drugom osim osobi s kojom si već odlučio razgovarati. Ostalo — sve ostalo — pitanje je koliko, i kome.

Napomena uredništva: kada ovi Cuadernos navode tvrtke ili proizvode, to nije radi optuživanja. Oni koji ih grade rade posao koji milijuni ljudi koriste i cijene. Ono na što ukazujemo je strukturalno — model, a ne brend. Brendovi se pojavljuju kao primjeri jer su oni koje čitatelj prepoznaje.

Izvori i dodatno štivo

- OSINT (inteligencija iz otvorenih izvora) — prikupljanje informacija iz već javno dostupnih podataka; nije zadiranje u privatnost ni špijunaža.
- Reglamente (UE) 2016/679 (RGPD) — o obradi osobnih podataka, uključujući prikupljanje podataka koji su pojedinačno bili javni.
- Javni registri (trgovački, sudski, zemljišni) — legitiman i obilan izvor osobnih informacija u gotovo cijeloj Europi.
- U istoj ovoj kolekciji: bilježnice o end-to-end šifriranju i «Ono što potpis ne može popraviti» razrađuju, iz drugog kuta, istu ideju.

[← Prethodno](#) [Ono što potpis ne može popraviti](#)

Nedavna čitanja

- [Razmišljanje · 27. svibnja 2026. Ono što potpis ne može popraviti](#)
- [Analiza · 26. svibnja 2026. Stvarna naspram prividne privatnosti: pitanja koja si trebate postaviti](#)
- [Analiza · 25. svibnja 2026. Self-hosting kao profesionalna praksa](#)

Ponesite ovaj članak sa sobom gdje god vam zatreba.

[↓ Markdown](#) [↓ Obični tekst](#) [↓ PDF](#)

Datoteka će se preuzeti na vaš uređaj. Od tamo je možete spremi, uvesti u Solo2 ili dijeliti gdje god želite. Cuadernos ne odlučuje o odredištu umjesto vas.

Voštani pečat · SHA-256 583970a7bc70aa2613e6d01dcec08198ad98f10663871ab63ac8567a269e1c73

[Značajke](#) [Novosti](#) [Blog](#) [Pomoć](#) [O nama](#) [Kontakt](#)
[Transparentnost](#) [Verifikacija](#) [Privatnost](#) [Uvjeti](#) [Kolačići](#)

Cuadernos Lacre · Publikacija [Menzuri Gestión S.L.](#) ·
napisao R.Eugenio · uredio tim [Solo2](#).

Ova web stranica ne koristi kolačiće. Sve što vaš preglednik učita napisali smo ili nadziremo mi i smješteno je na našim europskim poslužiteljima: anonimni brojač posjeta (Umami, samostalno ugošćen) i minimalni JavaScript potreban za birač jezika i vašu postavku svijetle/tamne teme, koja se pohranjuje na vašem vlastitom uređaju. Bez resursa trećih strana, bez trackera, bez profiliranja, bez dijeljenja podataka. Ako nas želite pratiti: [RSS](#).